

ČSN ISO 26000

Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti

Ostrava, 18.5.2011

Eva Štejfová

www.unmz.cz

ISO 26000

- Mezinárodní norma
- Vydání - listopad 2010
- Dobrovolná norma
- Není volně k dispozici
- Nespadá do řady norem managementu řízení
- Není určena k certifikaci
- Zavedena do ČSN ISO 26000 překladem

Co přináší mezinárodní norma ISO 26000?

- Dokument, který je komplexní, který však neklade žádné požadavky, ale nabízí možnosti a doporučuje postupy.
- Dokument, který je univerzální a tudíž využitelný pro všechny typy a velikosti organizací, včetně orgánů státní správy, bez ohledu na jejich velikost a prostředí, ve kterém působí.
- Dokument, který je v oblasti technických norem „inovativní“ jak svým obsahem, tak průběhem tvorby.
- Dokument, který poskytuje „metodické“ pokyny k základním principům společensky odpovědného chování a k jeho integraci v rámci celé organizace.
- Dokument, který může využít jak organizace – „začátečník“, které se nabízí jako základní pomůcka v oblasti společenské odpovědnosti.
- Dokument, který může využít jak organizace – „pokročilý“, která ji může využít ke zlepšení stávajících postupů již implementované společenské odpovědnosti, a to i např. v integrovaných systémech.
- Dokument, který zdůrazňuje význam výsledků a zlepšení profilu organizace v oblasti společenské odpovědnosti.
- Dokument, který naplňuje základní princip normalizace – dosažení konsenzu.

Co přináší společenská odpovědnost organizací?

- zvýšení konkurenceschopnosti organizace, včetně přístupu k financím a statutu preferovaného partnera;
- pozitivní dopad na schopnost organizace najímat, motivovat a udržet si zaměstnance;
- zvýšení reputace organizace a posílení důvěry u veřejnosti;
- zlepšení vztahu organizace k jejím zainteresovaným stranám, čímž se organizaci otevírají nové perspektivy a kontakty s rozmanitým spektrem zainteresovaných stran;
- zvýšení loajality, zapojení, účasti a morálky zaměstnanců;
- zvýšení bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků;
- podpora společenského konsensu s činností organizace;
- podpora informovanějšího rozhodování na základě lepšího pochopení očekávání společnosti, příležitostí souvisejících se společenskou odpovědností (včetně lepšího řízení právních rizik) a rizik nerespektování společenské odpovědnosti;
- zlepšení postupů řízení rizik v organizaci;
- tvorba inovací;
- dosažení úspor souvisejících s vyšší produktivitou a efektivitou využívání zdrojů, nižší spotřebou energie a vody, nižší produkcí odpadů a recyklací vedlejších produktů nezanedbatelné hodnoty;
- zvýšení spolehlivosti a korektnosti transakcí prostřednictvím odpovědné politické angažovanosti, spravedlivé hospodářské soutěže, absence korupce;
- předcházení nebo omezování potenciálních konfliktů se zákazníky ohledně výrobků nebo služeb.

Vztah mezi společenskou odpovědností a udržitelným rozvojem

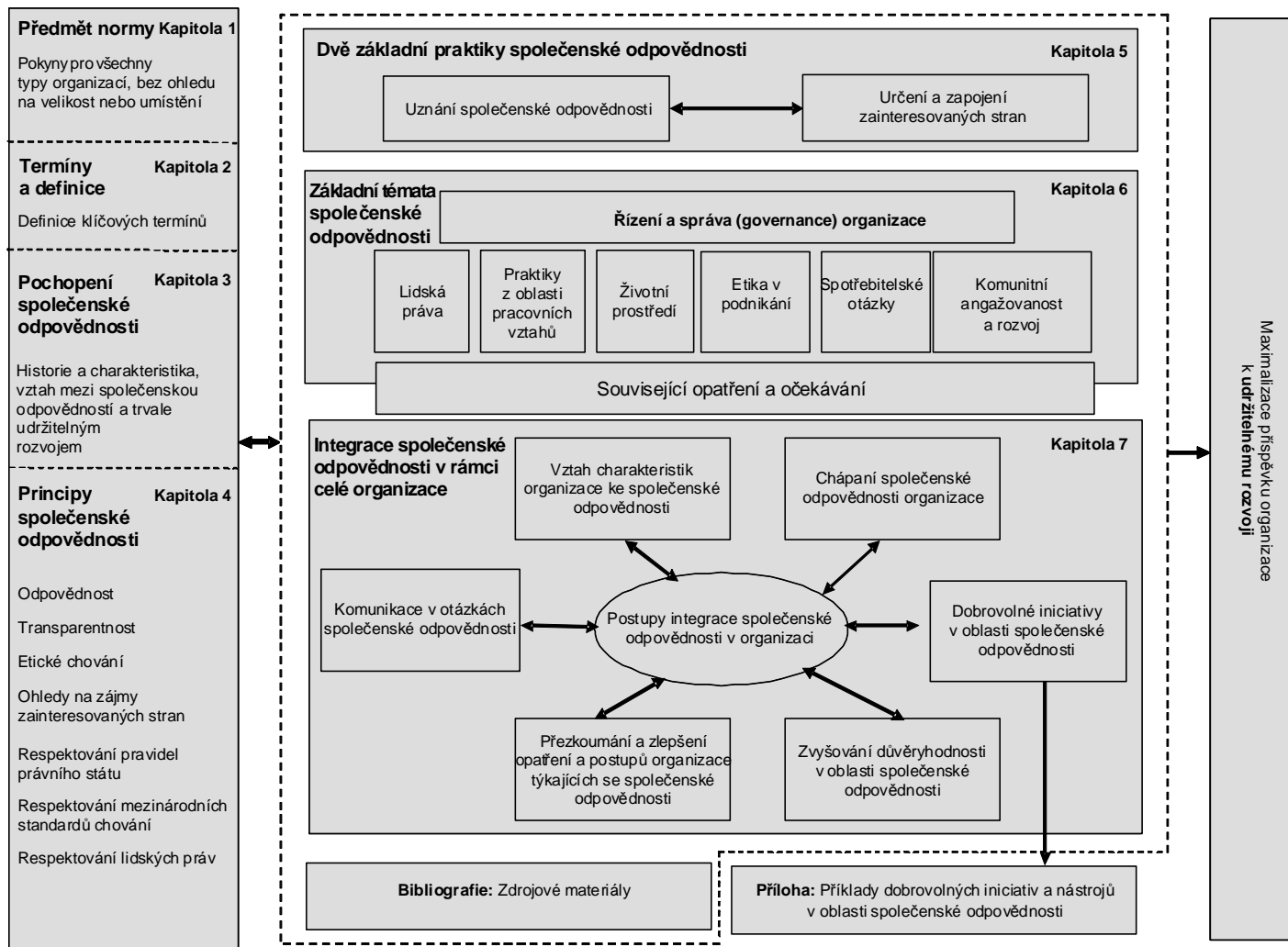
Přestože řada lidí nevnímá rozdíl a přestože spolu tyto dva termíny úzce souvisí, jedná se o poměrně rozdílné koncepty.

➤ **Udržitelný rozvoj** je široce uznávaný koncept, představuje naplňování potřeb současnosti při respektování ekologických limitů planety, aniž by se tím ohrožovala schopnost budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby. Má tři vzájemně propojené dimenze – ekonomickou, sociální a environmentální.

➤ **Společenská odpovědnost** se týká odpovědnosti organizace vůči společnosti a životnímu prostředí a jejím zastřešujícím cílem by měl být její příspěvek k udržitelnému rozvoji prostřednictvím jejich rozhodnutí a opatření

Členění ISO 26000

Kapitola 4 Principy společenské odpovědnosti

➤ **Odpovědnost**

Organizace by měla :

- odpovídat za dopady svých rozhodnutí a aktivit na společnost, životní prostředí a ekonomiku; a
- přijímat opatření k prevenci opakování nezamýšlených a nepředpokládaných negativních dopadů.

➤ **Transparentnost**

Organizace by měla:

- být ve svých rozhodnutích a aktivitách, které mají dopad na ostatní, otevřená v poskytování informací;
- zveřejňovat svoji politiku, rozhodnutí a aktivity, za něž nese odpovědnost, a to včetně jejich známých a pravděpodobných dopadů na společnost a životní prostředí jasným, přesným a úplným způsobem, v přiměřeném a dostatečném rozsahu;
- Dbát na dostupnost, srozumitelnost, včasnost, pravdivost, komplexnost...informací.

➤ **Etické chování**

Chování organizace by mělo odrážet hodnoty upřímnosti, spravedlnosti a bezúhonnosti. Z těchto hodnot vyplývá dodržování všeobecně uznávaných etických kodexů, zájem o druhé, o zvířata i o životní prostředí a závazek řešit dopad vlastních aktivit a rozhodnutí na zájmy zainteresovaných stran.

➤ **Ohledy na zájmy zainteresovaných stran**

Přestože se cíle organizace mohou omezovat pouze na zájmy vlastníků, členů, zákazníků nebo složek, mohou existovat práva, požadavky nebo specifické zájmy dalších jednotlivců nebo skupin, které musí být vzaty v úvahu. Tyto osoby nebo skupiny souhrnně představují zainteresované strany na společnosti.

Kapitola 4 Principy společenské odpovědnosti

➤ **Respektování pravidel právního státu**

Organizace plní všechny příslušné zákony a předpisy. Tj. měla by učinit taková opatření, aby si byla vědoma příslušných zákonů a předpisů, aby informovala osoby v rámci organizace odpovědné za jejich dodržování a aby dohlížela na to, že dodržovány skutečně jsou.

➤ **Respektování mezinárodních standardů chování**

Organizace by se měla snažit:

- dodržovat minimálně mezinárodní standardy chování v situacích, kdy zákon nebo jeho implementace nezajišťuje dostatečnou environmentální nebo sociální ochranu;
- respektovat v maximálním možném rozsahu mezinárodní standardy chování v zemích, kde je zákon nebo jeho implementace s nimi v konfliktu.

➤ **Respektování lidských práv**

Organizace by měla přijímat opatření směřující k respektování lidských práv i v situacích, kdy nejsou chráněna, a vyhýbat se tomu, aby z takových situací těžila.

Kapitola 5 **Uznání společenské odpovědnosti a zapojení zainteresovaných stran**

Při řešení své společenské odpovědnosti by organizace měla porozumět třem vztahům

➤ **Mezi organizací a společností**

Organizace by měla:

- porozumět tomu, jaký dopad mají její rozhodnutí a aktivity na společnost a životní prostředí;
- porozumět očekáváním společnosti ohledně odpovědného chování ve vztahu k těmto dopadům.

➤ **Mezi organizací a zainteresovanými stranami**

Organizace by měla:

- být si vědoma toho, kdo jsou její zainteresované strany (osoby nebo skupiny, jejichž zájmy by mohly být ovlivněny rozhodnutími a aktivitami organizace);
- porozumět tomu, jaký dopad mají její rozhodnutí a aktivity na zainteresované strany;
- porozumět očekáváním zainteresovaných stran ve vztahu k těmto dopadům.

➤ **Mezi zainteresovanými stranami a společností**

Organizace by měla na jedné straně porozumět vztahu mezi zájmy zainteresovaných stran, které jsou ovlivněny organizací, a očekáváním společnosti na straně druhé. I když jsou zainteresované strany součástí společnosti, mohou se některé jejich zájmy rozcházet s očekáváním společnosti.

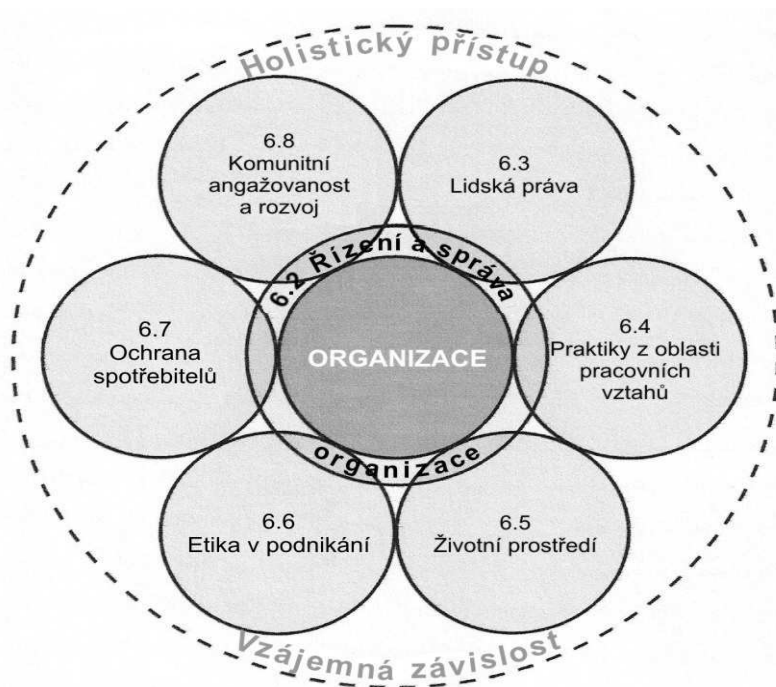
Zainteresované strany mají konkrétní zájmy související se společností, jež lze odlišit od očekávání společnosti v oblasti společensky odpovědného chování týkajícího se libovolného tématu.

(Např. zájem dodavatele na tom, aby mu bylo zapláceno, a zájem společnosti na tom, aby se plnily smlouvy, mohou být dva různé pohledy na stejnou otázku).

Kapitola 6 **Pokyny k základním tématům společenské odpovědnosti**

Aby organizace správně stanovila předmět své společenské odpovědnosti, určila relevantní otázky a své priority, měla by zohlednit následující základní témata:

Každé z těchto klíčových témat zahrnuje celou řadu otázek společenské odpovědnosti, které jsou popsány spolu se souvisejícími opatřeními a očekáváními. Protože je společenská odpovědnost dynamická a odráží vývoj zájmu o společnost a životní prostředí, mohou se v budoucnu objevit další otázky.

Kapitola 6 Pokyny k základním tématům společenské odpovědnosti

6.6 Etika v podnikání

6.6.1 Přehled etiky v podnikání

6.6.1.1 Organizace a etika v podnikání

Etika v podnikání se týká etického jednání ve styku organizace s jinými organizacemi. Zahrnuje vztahy mezi organizacemi a jejich partnery, tj. dodavateli, zákazníky, konkurenty, asociacemi, v nichž jsou členy i orgány státní správy.

Problematika etiky v podnikání se uplatňuje v oblastech, jako je boj proti korupci, odpovědné zapojení do veřejné sféry, spravedlivá hospodářská soutěž, vztahy s jinými organizacemi, respekt k majetkovým právům.

6.6.1.2 Etika v podnikání a společenská odpovědnost

V oblasti společenské odpovědnosti se etika v podnikání týká způsobu, kterým organizace využívá vztahy s jinými organizacemi k podpoře pozitivních výsledků. Pozitivních výsledků lze dosáhnout zajištěním vůdčího ducha a podporou širšího přijímání společenské odpovědnosti po celé sféře vlivu organizace.

6.6.2 Principy a náměty ke zvážení

Etické chování je zásadní pro vytváření a udržení legitimních a produktivních vztahů mezi organizacemi. Proto je základem veškeré korektní provozní praxe dodržování, podpora a povzbuzování standardů etického chování. Předcházení korupci a zodpovědná politická angažovanost závisí na dodržování zásad právního státu, respektování etických norem, odpovědnosti a transparentnosti. Korektní hospodářské soutěže a respektování vlastnických práv není možné dosáhnout, pokud spolu organizace vzájemně nejednají čestně, spravedlivě a morálně.

6.6.3 Etika v podnikání – otázka 1: Boj proti korupci

6.6.4 Etika v podnikání – otázka 2: Odpovědné politické zapojení

6.6.5 Etika v podnikání – otázka 3: Korektní hospodářská soutěž

6.6.6 Etika v podnikání – otázka 4: Propagace společenské odpovědnosti v hodnotovém řetězci

6.6.7 Etika v podnikání – otázka 5: Respektování vlastnických práv www.unmz.cz

Kapitola 7 Pokyny k integraci společenské odpovědnosti v rámci celé organizace

- Ve většině případů mohou organizace při uvádění společenské odpovědnosti do praxe vycházet ze stávajících systémů, zásad, struktur a organizace, přestože některé činnosti budou pravděpodobně prováděny novým způsobem nebo se zřetelem k širší škále faktorů.
- V rámci celé organizace je pro organizaci užitečné stanovit, jak se její klíčové charakteristiky vztahují ke společenské odpovědnosti (viz kapitola 5). Toto přezkoumání pomůže také stanovit příslušné problémy společenské odpovědnosti v rámci každého základního tématu a určit zainteresované strany organizace.

7.3 Chápání společenské odpovědnosti organizace

- Náležitá péče (due diligence)

v kontextu společenské odpovědnosti je komplexní, proaktivní proces určování existujících a potenciálních negativních sociálních, ekologických a ekonomických dopadů rozhodnutí a činností organizace s cílem zamezit těmto dopadům a zmírnit je.

- Stanovení relevantnosti a významu základních témat a problémů pro organizaci
- Sféra vlivu organizace
- Stanovení priorit pro řešení problémů

Kapitola 7 Pokyny k integraci společenské odpovědnosti v rámci celé organizace

7.4 Postupy integrace společenské odpovědnosti v organizaci

- Zlepšování informovanosti a utváření dovedností pro oblast společenské odpovědnosti

Za účelem efektivní integrace principů společenské odpovědnosti může organizace zjistit potřebu změn v rozhodovacích procesech a ve způsobu správy a řízení organizace, která by přispívala k větší svobodě, působnosti a motivaci navrhnout nové přístupy a podněty. Organizace může také zjistit, že potřebuje zlepšit své nástroje pro sledování a měření některých aspektů své výkonnosti.

- Směrování organizace v oblasti společenské odpovědnosti

Organizace by měla definovat své další směrování tím, že učiní společenskou odpovědnost nedílnou součástí svých zásad, kultury, strategie, struktury a činností.

- Začlenění společenské odpovědnosti do správy a řízení, systémů a postupů organizace

Organizace by měla pečlivě a metodicky usměrňovat své vlastní dopady spojené s každým základním tématem a sledovat dopady na organizace spadající do její sféry vlivu, aby minimalizovala rizika sociálních a ekologických škod a zároveň maximalizovala příležitosti a pozitivní dopady.

Při přijímání rozhodnutí, včetně těch, která se týkají nových činností, by organizace měla brát zřetel na pravděpodobné dopady těchto rozhodnutí na zainteresované strany.

7.5 Komunikace v otázkách společenské odpovědnosti

Kapitola 7 Pokyny k integraci společenské odpovědnosti v rámci celé organizace

7.6 Zvyšování důvěryhodnosti v oblasti společenské odpovědnosti

- dialog se zainteresovanými stranami;
- transparentnost - zvýšení důvěryhodnosti zpráv a tvrzení o společenské odpovědnosti;
- řešení sporů nebo rozporů mezi organizací a jejími zainteresovanými stranami.

7.7 Přezkoumání a zlepšení opatření a postupů organizace týkajících se společenské odpovědnosti

7.8 Dobrovolné iniciativy v oblasti společenské odpovědnosti

Při určování, zda se organizace zapojí do iniciativy v oblasti společenské odpovědnosti nebo ji využije, by organizace měla zvážit následující faktory:

- zda je iniciativa v souladu se základními principy společenské odpovědnosti;
- zda je iniciativa určena pro tento konkrétní typ organizace nebo její oblasti zájmu;
- zda je iniciativa použitelná na místní nebo regionální úrovni, nebo zda má globální rozsah a zda platí pro všechny typy organizací;
- zda iniciativa pomůže organizaci dostat se ke specifickým skupinám zainteresovaných stran;
- zda iniciativa pomáhá organizaci při řešení konkrétního základního tématu či otázky a/nebo při integraci společenské odpovědnosti do její činnosti;
- druh organizace nebo organizací, které iniciativu vyvinuly a spravují, jako jsou státní a nestátní neziskové organizace, organizace zaměstnanců, soukromého či akademického sektoru;
- dobrou pověst organizace nebo organizací, které iniciativu vyvinuly a spravují, s ohledem na jejich důvěryhodnost a integritu;
- povahu procesu vývoje a správy iniciativy, například zda byla iniciativa vyvinuta prostřednictvím transparentního, otevřeného a přístupného procesu s více zainteresovanými stranami a s účastníky z rozvinutých i rozvojových zemí nebo je pomocí takového procesu spravována;
- dostupnost iniciativy, například, zda organizace musí svou účast potvrdit podpisem smlouvy nebo zda připojení k iniciativě vyžaduje nějaké náklady.

Přílohy

Příklady dobrovolných iniciativ (aktivit) a nástrojů v oblasti společenské odpovědnosti

➤ **Meziodvětvové iniciativy**

- „mezivládní iniciativy“ (vypracované a spravované mezivládními organizacemi);
- „iniciativy s více zainteresovanými stranami“ (vypracované nebo spravované prostřednictvím procesů s více zainteresovanými stranami);
- „iniciativy s jednou zainteresovanou stranou“ (vypracované nebo spravované prostřednictvím procesů s jednou zainteresovanou stranou).
- **Odvětvové iniciativy** zahrnují iniciativy vypracované pro konkrétní odvětví (například zemědělství, informační technologie, veřejné služby, cestovní ruch apod.) s cílem řešit některé z problémů specifických pro toto odvětví. V této příloze nejsou uvedena všechna odvětví, v nichž se vyvinuly nějaké iniciativy, ani všechny iniciativy vypracované v libovolném z uvedených odvětví.

Existence iniciativy v určitém odvětví neznamena, že je toto odvětví nutně odpovědnější nebo potenciálně škodlivější.

- U každé iniciativy v seznamu je určena organizace, které iniciativu nebo nástroj zahájila, a poskytla informace o základních tématech ISO 26000 nebo postupech pro integraci společenské odpovědnosti, k nimž se vztahuje.

Je zde uvedena internetová adresa, stručný popis zamýšlených účelů a potenciálních uživatelů iniciativy nebo nástroje, údaje o tom, zda je předpokladem použití iniciativy nebo nástroje členství. Jsou zde také k dispozici informace o zapojení mezivládních organizací a zainteresovaných stran do vypracování a správy iniciativy nebo nástroje, včetně informací o tom, zda jsou iniciativa nebo nástroj určeny pro certifikaci.

Tabulka A.1 – Příklady meziodvětvových iniciativ
(platí pro více než jedno odvětví činnosti – viz rovněž 7.8 a úvodní text této přílohy)

Informace v této příloze odrážejí situaci v době dokončení této mezinárodní normy. S vědomím skutečnosti, že tyto informace nejsou vyčerpávající a společenská odpovědnost je neustále se vyvíjející obor, doporučujeme vyhledat aktualizované informace z jiných zdrojů.

ORGANIZACE INICIATIVA NEBO NASTROJ (V jednotlivých sekcích seřazeno v abecedním pořadí podle organizace)	Znak „X“ označuje, že iniciativa/nástroj se týká alespoň jednoho aspektu nebo otázky uvedených v odpovídajícím odstavci.													Další informace (obsahuje stručný popis cíle iniciativy/nástroje; účasti zainteresovaných stran na správě a řízení; její cílové publikum a podmínky přístupu; zda je určena pro certifikaci či nikoli a webová adresa pro další informace)	
	ZÁKLADNÍ TÉMATA*								POSTUPY INTEGRACE SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI*						
	6.2 OG	6.3 HR	6.4 Lab	6.5 Env	6.6 FO P	6.7 Co n	6.8 CID	5.2	5.3	7.2	7.3	7.4	7.5		7.6
* Rejstřík dílčích kapitol ISO 26000: 6.2 Správa a řízení organizace; 6.3 Lidská práva; 6.4 Praktiky v oblasti pracovních vztahů; 6.5 Životní prostředí; 6.6 Etika v podnikání; 6.7 Ochrana spotřebitelů; 6.8 Komunitní angažovanost a rozvoj; 5.2 Uznání společenské odpovědnosti; 5.3 Určení a zapojení zainteresovaných stran; 7.2 Vztah charakteristik organizace ke společenské odpovědnosti; 7.3 Chápání společenské odpovědnosti organizace; 7.4 Postupy integrace společenské odpovědnosti v organizaci; 7.5 Komunikace ohledně společenské odpovědnosti; 7.6 Zvyšování důvěryhodnosti v oblasti společenské odpovědnosti; 7.7 Přezkoumání a zlepšení opatření a postupů organizace týkajících se společenské odpovědnosti.															
Oddíl 1: MEZIVLÁDNÍ INICIATIVY (Iniciativy a nástroje působící pod přímou odpovědností mezivládní institucí, jako jsou agentury OSN)															
OECD Nástroj informovanosti o riziku pro nadnárodní podniky v oblastech slabého řízení a správy	X	X	X		X		X	X	X	X	X			X	Nabízí společností kontrolní seznam, který se používá k šetření rizik a etických dilemat týkajících se jejich potenciálních aktivit v zemích se slabým řízením a správou. www.oecd.org/
UNCTAD Mezinárodní pracovní skupina expertů na mezinárodní normy účetnictví a výkaznictví (ISAR)	X		X	X	X		X	X					X		Pracovní skupina věnující se otázkám podnikové transparentnosti a účetnictví na podnikové úrovni. Problematika řešená v podnikovém účetnictví a výkaznictví, včetně Mezinárodních standardů finančního reportingu (IFRS). Skupiny zainteresovaných stran se jednou ročně scházejí, aby projednaly a odsouhlasily přístupy k otázkám, které skupina řeší. Je otevřena všem organizacím. Bezplatná. www.unctad.org/isar
UNEP Klimaticky neutrální síť				X								X	X	X	Iniciativa přidružená k UNEP, otevřená všem organizacím. Podporuje výměnu informací o tom, jak mohou organizace dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů. Na program dohlíží představenstvo sestavené ze zástupců zainteresovaných stran. http://www.unep.org/climateneutral/
UNEP Iniciativa životního cyklu			X	X		X	X					X	X	X	Iniciativa otevřená expertům z organizací aktivních na poli řízení životního cyklu. Vyžaduje se roční členský poplatek. Pracovní skupiny složené ze zástupců sekretariátů OSN a zainteresovaných účastníků usilují o rozvoj schopností a odbornou přípravu v přístupech životního cyklu. Přidružená organizace Programu OSN pro životní prostředí (UNEP). www.unep.org/life-cycle

Děkuji

stejfova@unmz.cz

